

kik szülői vagy gyámi gondozás alatt állanak, az említett községi bizonyítványon kívül még szüloik, esetleg gyámjuk oly beleegyező nyilatkozatát is kell mellékelniök, mely az illetöknek a tanfolyamra való belépést megengedi;

5. csatolandó továbbá az ép, egészséges és munkára edzett testalkatot igazoló orvosi bizonyítvány, a himlőoltási bizonyítványval együtt;

6. a hadköteles sorban levők részéről szükséges annak feltüntetése, hogy a katonai szolgálat teljesítésének ideje a gazdaságban töltendő két év tartamával nem esik össze. Előnyben részesülnek azok, kik hadkötelezettségüknek már eleget tettek.

A tanfolyamra felveendő egyének a gazdaságban szabad lakást és államköltségen teljes ellátást kapnak, betegség esetén ingyenes orvosi segélyben és gyógyszerben is részesülnek. A szükséges könyveket, írószereket, a gyakorlati munkához megkívántató felszereléseket, szerszámokat és eszközöket használatra szintén a gazdaságban kapják.

Azon esetben, ha a felvett tanuló évközben saját akaratából távoznék a gazdaságból, az élvezett ellátás díját a szülő vagy gyám megtéríteni tartozik.

Minden növendék 60 korona ruhapénzben is részesül oly módon, hogy a szükséges ruházatról ezen összeg erejéig a gazdaság vezetője gondoskodik.

Budapest, 1910 július 21.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

A házigomba és egyéb, épületfákat romboló gombák. Egy része a kutatóknak azt a nézetet vallja, hogy a házigomba (*Merulius lacrymans*) hazátlan kulturnövény, mely rendezett erdészeti viszonyok folytán az erdőkből eltűnt. Egy másik köre a kutatóknak azt állítja (támaszkodva ama valóságra, hogy a házigomba termőtestei az erdőben jelennek meg), hogy e gomba az erdőben

mint élősködő van jelen és fertőzött faanyagokkal az épületekbe kerül. Ezzel szemben újabb időben *Falck* részéről az erdőkben észlelt *Merulius lacrymans* mint különleges, satnyább növésű faj, *Merulius silvester* van megkülönböztetve, mely morfológiai viselkedésén kívül biológiailag is eltér a házigombától; t. i. a micélium legerélyesebben 26 C foknál növekedik, holott a házigombáé (*M. domesticus*) optimális hőfoka 22 C fokon növekedését már beszünteti. *C. Mez* tenyésztési kísérletekkel kimutatja, hogy a *Merulius lacrymans* rendszeres szoktatással odáig vihető, hogy 26 C fokon is tenyészsen. Ennek folytán ő a házigombát a vad törzs szelidült alakjául tekinti. Azt a kérdést illetőleg, vajjon a házigomba valódi élősködő-e, mely élő fát képes legyen megtámadni, *C. Mez* a következő álláspontot képviseli: megállapítottnak tekintendő, hogy a *Merulius lacrymans* korhadéklakó gomba. Arra a nézetre vonatkozólag, hogy ez a gomba az épületekből az erdőkbe hurczolható, példák ismereteseek.

Miként sok más gomba, úgy a házigomba is bőven képez oxal-savat és a gombafonalak (hypha) felületén mészsóalat-ot választ ki. E gombafonalak többnyire a fasejtek gödörkéin hatolnak befelé és különösen a bélsugarakban terjeszkednek ki. A sejthártyák oldása *Czapek* szerint két erjesztő közreműködésével történik, ezek: hadromase és cytase; az előbbi a lignin-nek (hadromal) éteres vegyületét bontja szét, az utóbbi a cellulose-t bontja szét és a házigomba táplálkozására alkalmassá teszi. Ezzel a fatest elveszti eredeti színét és szilárdságát. *Kohnstamm* szerint a gomba még amylase-t is képez, mely a keményítőt elcukrosítja, azonfelül pedig emulsin-t, mely glycosid-bontó hatású és a coniferin-t átalakító tulajdonsága van egy peptikus erjesztőnek, mely a protoplazmát megemésztí.

A házigomba elterülése különösen gyorsan történik, a felület mentében elhuzódó micélium-tömegek által, amelyek hártyák vagy kötegek alakjában fejlődnek ki. Az utóbbiaknak vastagsága cérnaszálnyitól 5 mm vastagságig változhatnak, színük fehér, szürke vagy feketés; friss állapotukban szívósak, ellenben szárazon merevek és gyakran méternyi hosszúságot is elérnek. Eme képződmények által a házigomba képes a táplálkozására alkalmatlan anyagok fölött továbbnövekedni, minekutána ismét faanyagra érve — ha a micélium a levegőtől el van zárva — még termőtesteket is létesít.

Jelentőséges és diagnosztikai értéke van a házigomba említett micélium-kötegeinek. Ezekben t. i. a közönséges előfordulású vékonyfalu, keskeny, a kötegek alaptömegét alkotó gombafonalakon (hypha) kívül tágasüregű és viszonylagosan vékonyfalu csövek vannak, amelyek a magasabb rendű növényekben létező edényekhez (vasa) hasonlók és fehérjeanyagokat szállítanak; továbbá szórványosan olyan hypha-k vannak e kötegekben, melyeknek szerfelett megvastagodott sejthártyájuk van, és a sklerenchymrostokhoz hasonlóan a kötegeknek mechanikai szilárdságát biztosítják. Ezek azért jelentőségesek, mivel eddig még egyetlen más épületlakó gombán nem voltak megfigyelhetők

Amíg a termőtestek létesüléséhez a táplálóanyag kiszáradása adja meg a föltételt, addig a micélium fejlődéséhez a nedvesség szükségletet képez; növekedése azonban nincsen az anyagon előforduló cseppfolyós vízhez kötve, hanem ez a szükségelt vízmennyiség a cellulose bomlása által is keletkezhetik, fölvétetvén szénsavának egy része és kiválasztatván a szénsav maradéka meg viz. Ezt a kémiai alakulást a következőképen lehet kifejezni: $C_6H_{12}O_5 + 13O = 6H_2O + 6CO_2$. Felelet nélkül maradt azonban eddig az a kérdés, vajjon a házigomba e vízmennyiséggel beéri-e a növekedése szempontjából? Az eddig tett összes kísérletek igazolják, hogy a házigombának a farontó gombák között leginkább van meg az a képessége, hogy száraz faanyagból vizet termel. Ismeretes, hogy a cellulose elhasználásával ekként keletkezett víz szellőtelen helyeken cseppekben jelenik meg (larymans).

Ez a nedvesség eloszlik ama faanyagon, amelyen a házigomba tenyészik és azt — kivált a legerősebb lélekző termőtest közelében — közvetlenül megnedvesíti. Ilyen módon képes ez a gomba kívülről való vizszolgáltatás hiányában is élni és elterjedni. Ebből magyarázható, hogy a házigomba egészen légszáraz faanyagot is megtámad és elrombol; ehhez azonban szükséges a levegőnek tetemes nyirkossága, mivel csak ilyen esetben lehetséges a kilélekzett víznek megsűrösödése. Kísérletek, amelyeket *C. Mez* a *Polyporus vaporarius* gombának micéliumával végzett, mely gomba a házigomba után általánosan a legfélelmetesebb épületgomba szintén szolgáltatott hasonló intenzitásban kilélekzett vizet. Az épületekből azonban a *Polyporus*-gombák az által távolíthatók el,

hogy lehetőleg gondoskodunk a faanyagok szárazságáról; a házi-gomba ellen azonban a szárazságon kívül még addig kell állandó levegőhuzattal védekezni, amíg — ami azonban, sajnos, hosszú ideig eltarthat — a gomba el nem pusztult. *Tétényi.*

Az aschaffenburgi főiskola beszüntetése. Bajorországban a felső erdészeti szakoktatás eddig két helyen megosztva folyt, két évig Aschaffenburgban, az önálló erdészeti főiskolán, két évig pedig a müncheni egyetemen. Hosszas küzdelem után végre sikerült ott is az erdészeti felső szakoktatást teljesen a müncheni egyetemen egyesíteni. A bajor képviselőház f. é. június hó 8-án hozta azt a határozatát, amelylyel az aschaffenburgi főiskolát beszüntette. A javaslat ellen csak az Aschaffenburg-vidéki képviselők szavaztak. Ezt a várost azzal kártalanítják, hogy a Majnacsatorna kiinduló pontja lesz.

A II. nemzetközi vadászati kongresszus programja. *Frigyes* cs. és kir. főherceg védnöksége alatt a folyó év szeptember havának 5—7. napjain ül össze a nemzetközi vadászati kongresszus, amely ezuttal, tekintettel királyunk 80-ik születésnapjára, nagyszabású ünnepségekkel lesz egybekötve. Ő felsége a király a résztvevőket külön kihallgatáson fogadja, Wien városa pedig a városháza nagy disztermében ad tiszteletükre ünnepi lakomát, majd pedig tervbe van véve a lainzi állatkert megtekintése, amihez egyébként csak igen kivételes esetekben juthat hozzá a tudni és látni vágyó vadászember.

A kongresszus három szakosztályra oszlik:

Az *I. szakosztály* munkakörébe tartoznak: a vadászat nemzetgazdasági jelentőségét érintő ügyek, a vadászati statisztika és irodalom. A szakosztály elnöke: *Dimitz* Lajos dr. cs. és kir. osztályfő (Wien), helyettese *Guzman* Jenő cs. és kir. erdőigazgató (Wien).

Ezen szakosztályt érdeklő s megvitatás tárgyát képező ügyek az alábbiak szerint oszlanak meg:

1. A vadászat nemzetgazdasági jelentősége. Előadók: *Dimitz* Lajos dr. elnök; *Rörig* dr. (Gr.-Lichterfelde, Berlin mellett); *Madelin* M. (Páris); *Dannin* M. (Colombes).

2. A vadászati statisztika jelenlegi állása, különös tekintettel a nemzetközi vadászati statisztikára. Javaslatok a statisztika továbbfejlesztése érdekében. Előadók: *Forcher* Hugó dr. (Wien); *Lesse* M. (Páris).

3. Beszámoló a németországi vadmegjelölési kísérletek eddigi eredményéről. Javaslat e mozgalomnak a többi államokra való kiterjesztése iránt. Előadók: *Riegler* Warmund (Wien); *Eckstein* dr. (Eberswalde).

4. A vadászat tárgyát képező állatok prémjével és irháival való kereskedés nemzetgazdasági jelentősége. Előadók: *Hartwich* Miksa (Wien); *Hartwich* Emil (Wien); *Knauer* Rudolf (Klausen-Leopoldsdorf, Mödling mellett).

5. Nemzetközi vadászati tudósítói intézmény létesítése Brüsszelben. Előadók: de *Contreras* Marcel (Brüsszel); *Leschevin* Oktav (Brüsszel).

6. A vadhus mint táplálék a köznép részére. Előadó: *Stern* Marianne (Wien).

A *II-ik szakosztály* ügykörét illetik a vadászattan és a vadászati üzemberendezések, ideértve a töltény-, fegyvertant és a lőtechnikát

Elnök: *Wurmbrand-Stuppach* Vilmos gróf nagybirtokos (Wien), helyettese: *Micklitz* Theodor cs. és kir. közalapítványi igazgató.

Megvitatás alá kerülnek:

1. Nemzetközi megegyezés létesítése a vadászfegyverek öbnagyságát, a lőporminőségeket, a töltényhüvelyeket és serétszámozásokat illetőleg. Előadók: *Journè* tábornok (Soissons); *Weiber* Emanuel (Waidhofen a. d. Thaya).

2. Tanulmányok a vad járványos betegségeiről. Ennek leküzdését előmozdító és a járványok továbbterjedését meggátló elleneszeretek. Előadók: *Trouessart* M. (Páris); *Diensthuber* Gyula (Admont); *Fuschlberger* János (Schladming).

3. A mufflon meghonosítása Európában. Előadó: *Dénes* Imre (Betlér); *Reuss* Károly (Dessau); *Tesdorpf* Oskar (Hamburg).

4. Vadászati kísérleti ügy. Előadó: *Szedlacsek* Walter dr. (Mariabrunn).

A *III-ik szakosztály* a vadászati törvényekkel foglalkozik.

Elnök: *Marchet* Gusztáv dr. volt miniszter (Wien), helyettese: *Haerdtl* Heinrich dr. báró (Wien).

Ebben a szakosztályban a tárgyalás anyagát képezik:

1. Nemzetközi tilalma a kiméletet érdemlő vonuló madarak vadászatának abból a célból, hogy végleges kipusztulásuk meg-

akadályoztassék; nevezetesen a fürj, szalonka, vadkacsa, vadliba óvása. Előadók: *Clary* gróf (Páris); *Ternier* M. (Honfleur).

2. Nemzetközi szabályzat létesítése a táplálkozásra fel nem használható tengeri madarak pusztításának megakadályozása érdekében. Előadó: *Ternier* M. (Honfleur).

3. A vadászati személyzet biztosítási ügye. Előadó: *Marchet* Gusztáv dr., volt miniszter (Wien); *Desnues* Lucien M. (Páris); *Diot* Jules M. (Páris).

4. A vadászati jog alapfogalmai. Előadók: *Haerdtl* Heinrich dr., (Wien); *Dolleisch* Ervin (Wien); *Spitzer* Alfréd dr. (Wien); *Zenker* Ferencz (Wien); *Daubree* M. (Páris); *Bejot* Georges (Páris).

5. Vadászat és a természet védelme. Előadók: *Schveder* Brunó dr. (Mähr.-Weisskirchen); *Reiser* Otmar (Sarajevo).

A kongresszus programja a következő:

Szeptember 4-én este: az érkezők fogadása.

Szeptember 5-én délelőtt: a kongresszus megnyitása, bizottságok választása, a szakosztályok megalakulása, *Freudental* báró tartományfőnök ünnepi előadása, bankett; délután a szakosztályok működésének megkezdése; este: fogadás az udvarnál.

Szeptember 6-án délelőtt és délután: a szakosztályok tanácskozásának folytatása; este: fogadtatás a vározházán.

Szeptember 7-én délelőtt: esetleges folytatása és befejezése a szakosztályok tanácskozásainak. A kongresszus záró ülése; délután: kirándulás a lainzi állatkertbe.

A kongresszus tagjai annak tartama alatt a kiállítást szabadon látogatják.

Jelentkezni lehet augusztus 30-ig a kongresszus intéző bizottságánál (Wien I. Wiesingerstrasse 8.). Részvételi jegy ára 20 korona; ugyancsak a jelentkezés alkalmával bejelentendő az is, hogy részt venni szándékozó mely szakosztály ülésein óhajt megjelenni.

A Baranya-, Somogy-, Tolnavármegyei Erdészeti és Vadászati Egyesület ezidei közgyűlését folyó hó 27-én Bátaszéken tartja meg. A közgyűlési tárgysorozat pontjai közül kiemelhetjük, hogy a terezianumi alapítványi uradalom bátaszéki erdőgazdaságát Partos Vilmos közalap. kir. erdőmester fogja ismertetni. A közgyűlést követő napon a holt Duna mentén lévő ártéri erdősítéseket

szemlélik meg. Jelentkezni lehet Partos Vilmos kir. közalap. erdőmesternél (Bátaszék) augusztus hó 24-ig.

Biehn János (Budapest) aszfalt- és kátránytermékeiről szóló árjegyzékére, amely jelen füzetünkhöz van csatolva, felhívjuk a t. olvasóink figyelmét.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter áthelyezte *Wisnyovszky* Ferencz m. kir. erdőmérnökgyakornokot Miskolczra az ottani járási erdőgondnoksághoz.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter *Günther* Frigyes m. kir. segéderdőmérnököt a lipitújvári m. kir. főerdőhivaltól a gödöllői m. kir. erdőhivatalhoz helyezte át.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter *Gabnay* Ferencz m. kir. főerdőmérnököt a budapesti m. kir. kincstári faraktártól a gödöllői m. kir. erdőhivatal központi szolgálatához helyezte át s a pénztárosi teendő végzésével, *Winkler* Miklós m. kir. főerdőmérnököt pedig ugyancsak a gödöllői m. kir. erdőhivatalnál az építésvezetői teendő ellátásával bizta meg.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter *Baumann* Béla m. kir. segéderdőmérnököt a gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületéből a tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületébe helyezte át s a herneki m. kir. erdőgondnokság vezetésével bizta meg.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter *Preisznér* Nándor m. kir. főerdőmérnököt a tótsóvári m. kir. erdőhivaltól a bustyaházai m. kir. erdőhivatalhoz (pénztári ellenőrnek) helyezte át, a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál pedig a pénztárellenőri teendő ellátásával ideiglenesen *Móré* László m. kir. segéderdőmérnököt bizta meg.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter *Adriányi* Pál m. kir. erdőmérnökjelöltet a lugosi m. kir. erdőigazgatóságtól és *Fröstök* István m. kir. erdőmérnökjelöltet a bustyaházai m. kir. erdőhivaltól — saját kérelmükre — kölcsönösen áthelyezte.